

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.65>

УДК 336.025

*М. Р. Піхоцька,
аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7001-1763>*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*М. Pikhotska,
Postgraduate student of the Department of Finance, Money Circulation and Credit,
Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine, Lviv*

THE STATE AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF STATE FINANCIAL CONTROL UNDER MARTIAL LAW

У статті досліджено сутність категорії державного фінансового контролю в Україні, його сучасний стан та основні проблеми, що виникають у процесі його реалізації. Підкреслено важливість створення єдиної системи фінансового контролю, яка базуватиметься на уніфікованих методологічних і правових засадах. Висвітлено необхідність реформування системи державного фінансового контролю шляхом запровадження єдиної методології контрольної діяльності та міжнародних стандартів, що дозволить уникнути дублювання контрольних заходів та підвищити прозорість роботи контролюючих органів.

Наголошено на важливості вдосконалення кадрового забезпечення та впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність контролюючих органів. Окреслено перспективи створення цілісної системи фінансового контролю, яка забезпечить ефективну взаємодію між органами зовнішнього та внутрішнього контролю, що особливо актуально в умовах воєнного стану та євроінтеграційних прагнень України.

The article examines the essence of the category of state financial control in Ukraine, its current state and the main problems that arise in the process of its implementation. The importance of creating a unified system of financial control, which will be based on unified methodological and legal principles, is emphasized. The need to reform the system of state financial control by introducing a unified methodology of control activity and international standards, which will avoid duplication of control measures and increase the transparency of the work of control bodies, is highlighted.

The importance of improving logistical, scientific and information-analytical support for the functioning of the state financial control system is considered. It is noted that the successful functioning of control bodies is possible only under the condition of continuous improvement of the qualifications of employees, implementation of achievements of scientific and technical progress and use of digital technologies.

The prospects of creating a complete system of financial control, which will ensure effective interaction between external and internal control bodies, are considered. Such a system should be based on clear principles of interaction between controlling bodies, the definition of objects that will be subject to constant state control and supervision.

Reforming the system of state financial control is extremely urgent in the conditions of martial law and Ukraine's European integration aspirations. Granting Ukraine the status of a candidate for EU accession requires solving a number of

complex problems, including the creation of an effective system of state audit bodies and the harmonization of national legislation with EU requirements.

The article also considers the importance of international cooperation in the field of state financial control and the exchange of experience with foreign bodies. This will contribute to the implementation of best practices and standards, thereby increasing the efficiency and transparency of state financial control in Ukraine.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, реформування, єдина система, методологія, міжнародні стандарти, прозорість.

Keywords: state financial control, reform, unified system, methodology, international standards, transparency.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні економіка України функціонує в кризових умовах, які стали наслідком повномасштабної війни, яка негативно відобразилася на діяльності майже усіх її сфер та видів діяльності. Суттєво у такій ситуації постраждала ланка публічних фінансів, оскільки різко знизилися надходження до бюджетної системи унаслідок падіння ділової активності, що позначилося на розмірі фінансових ресурсів держави та її здатності повноцінно виконувати свої функції і завдання.

З огляду на зазначене вище, виявлення напрямів удосконалення системи державного фінансового контролю в Україні є своєчасним та актуальним, оскільки вони допоможуть забезпечити ефективне використання державних ресурсів та дасть змогу запобігти правопорушенням у бюджетній сфері. В умовах воєнного стану особливо важливо впровадити ефективні механізми контролю, які б гарантували належне розподілення і використання коштів на оборону та соціальні потреби, а реформування системи фінансового контролю, запровадження єдиної методології та міжнародних стандартів, підвищення професійного рівня працівників контролюючих органів, а також забезпечення прозорості їхньої діяльності стануть є невідкладними завданнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам удосконалення державного фінансового контролю в Україні присвятили свої праці такі вітчизняні науковці: Н. Головай [9], Н. Головченко [1], Б. Гузар [2], Т. Гуренко [3], В. Закамарко [2], Д. Міщенко [8], Г. Погріщук [9] та інші. Зазначені вчені акцентують увагу на необхідності гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами та запровадженням міжнародних методик контролю. Значна кількість досліджень також присвячена питанням підвищення прозорості та ефективності роботи контролюючих органів, а також запровадженню сучасних інформаційно-аналітичних систем для удосконалення контрольної діяльності. Проте функціонування вітчизняної економіки в умовах воєнного стану суттєво наростили вимоги до державного фінансового контролю та потребу у проведенні нових досліджень щодо пошуку напрямів його удосконалення з урахуванням євроінтеграційних процесів в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення напрямів удосконалення системи державного фінансового контролю в Україні та розроблення рекомендацій щодо його ефективної організації в умовах воєнного стану та євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державний фінансовий контроль - ключова функція публічного управління, спрямована на виявлення відхилень від встановлених стандартів законності, доцільності та ефективності використання фінансових ресурсів і державного майна. За рахунок контролю забезпечують своєчасне впровадження необхідних коригувальних і превентивних заходів [9].

Ефективне управління державними фінансами значною мірою визначає економічне благополуччя країни. Головний різновид державного контролю - фінансовий контроль, який займає значне місце в системі публічного адміністративного управління. Державний фінансовий контроль в Україні реалізує низка органів державної влади та підпорядковані їм установами відповідно до чинного законодавства та у межах їхніх повноважень й у міру необхідності.

Цей різновид контролю виступає важливим інструментом забезпечення законності, доцільності та ефективності управління фінансовими ресурсами та державним майном. Органи, які здійснюють фінансовий контроль поданні у (табл. 1).

Таблиця 1. Органи державного фінансового контролю та їх функції

Орган	Функції та повноваження
Верховна Рада України	Законодавче регулювання фінансового контролю, затвердження бюджету, контроль за виконанням бюджету.
Президент України	Видання указів та розпоряджень з питань фінансового контролю, контроль за виконанням фінансової політики.
Кабінет Міністрів України	Виконання державного бюджету, координація роботи міністерств і відомств у сфері фінансового контролю.
Рахункова палата	Здійснення аудиту державних фінансів, контроль за використанням бюджетних коштів, підготовка звітів для Верховної Ради.
Місцеві органи виконавчої влади	Виконання місцевих бюджетів, контроль за використанням місцевих фінансових ресурсів, забезпечення фінансової дисципліни на місцевому рівні.
Національний банк України	Контроль за діяльністю банківської системи, регулювання фінансових потоків, здійснення грошово-кредитної політики.
Міністерство фінансів України	Розробка та виконання державного бюджету, фінансовий моніторинг, регулювання фінансових потоків держави.
Державна аудиторська служба України	Здійснення державного аудиту, перевірка ефективності використання державних ресурсів, контроль за фінансовими операціями державних органів.
Державна податкова служба України	Контроль за сплатою податків, боротьба з податковими правопорушеннями, забезпечення надходження податкових платежів до бюджету.

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [9].

Проаналізувавши дані табл.1, необхідно зауважити, що державний фінансовий контроль в Україні виступає багатоступеневою системою, яка охоплює різні органи державної влади, котрі виконують свої специфічні функції та повноваження. Така структура забезпечує комплексний підхід до контролю за формуванням та використанням ресурсів держави, сприяє зростанню прозорості, законності та ефективності використання державних коштів, а також дає змогу вчасно виявляти та виправляти відхилення від встановлених стандартів.

Основна функція органів державного фінансового контролю полягає у регулюванні економічних процесів через різні форми і види власності, вільне

підприємництво, економічну самостійність виробників, ринки та існування ринкових відносин у загальнодержавній системі господарювання. Це найбільш обґрунтований, динамічний та ефективний підхід у порівнянні з адміністративними та законодавчими механізмами. Фінансовий контроль виступає ключовим елементом управлінської діяльності, організаційного керівництва та однією з форм реалізації рішень органів державної влади.

Напрями фінансового контролю відображенні у Таблиці 2.

Таблиця 2. Напрями державного фінансового контролю в Україні

Напрямок	Опис функцій та завдань
Перевірка виконання фінансових зобов'язань перед державою	Контроль за своєчасною та повною сплатою податків, зборів та інших обов'язкових платежів юридичними та фізичними особами
Контроль правильності використання коштів	Оцінка ефективності та законності використання бюджетних коштів державними та місцевими органами, підприємствами, установами
Нагляд за дотриманням правил проведення фінансових операцій	Перевірка відповідності фінансових операцій чинному законодавству, стандартам бухгалтерського обліку та звітності
Контроль за розрахунками та зберіганням коштів	Забезпечення збереження та цільового використання державних фінансових ресурсів, контроль за грошовими потоками
Ідентифікація внутрішнього контролю	Аналіз внутрішніх процедур та систем контролю в організаціях для виявлення ризиків та недоліків, що можуть вплинути на фінансову стабільність
Аудит фінансових звітів та діяльності	Проведення аудиту фінансових звітів, перевірка достовірності та повноти фінансової інформації, оцінка фінансового стану організацій
Виявлення та попередження фінансових порушень та шахрайства	Проведення розслідувань, виявлення фактів зловживань та шахрайства, застосування заходів для їх попередження та усунення
Контроль за виконанням бюджетних програм та проектів	Моніторинг реалізації бюджетних програм, оцінка досягнення запланованих результатів та ефективності витрат
Нагляд за дотриманням стандартів фінансового обліку та звітності	Перевірка відповідності фінансової звітності міжнародним та національним стандартам, забезпечення прозорості та відкритості фінансової інформації
Оцінка фінансових ризиків та управління ними	Виявлення потенційних фінансових ризиків, розроблення заходів для їх мінімізації та управління ними

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [3]

Державний фінансовий контроль представляє собою сукупність методів і процедур, що реалізують фінансовий нагляд за діяльністю об'єктів у фінансовій

сфері. Зазначені методи визначають через різні аспекти діяльності контролюючих органів, зокрема:

- характеристика суб'єкта та об'єкта контролю, та основні цілі і завдання, які постають перед контролюючим органом;
- основи виникнення контрольних завдань і функцій, та інші значущі події й умови, що впливають на організацію контролю [1].

Фінансовий контроль охоплює дві групи методичних підходів: загальнонаукові методи і спеціалізовані техніки. На державному рівні застосовуються більш детальні методи фінансового нагляду, такі як: моніторинг фінансових ресурсів, проведення обстежень, облік, аналіз фінансової інформації, внутрішній аудит та інспекційні перевірки.

В умовах воєнного стану в Україні відбулися значні зміни в системі державного фінансового контролю, що призвело до нових викликів у сфері фінансового управління. У цей період забезпечення ефективного фінансового контролю вважають надзвичайно важливим завданням, що дає змогу підтримати фінансову стабільність та забезпечити раціональне використання ресурсів.

Сьогоднішня ситуація також ускладнена специфічними фінансовими проблемами, які стосуються підвищених корупційних ризиків, що з'являються в умовах надзвичайного стану і нестабільності. Війна сприяє розвитку корупційних схем через неформальні канали закупівель для оборонних потреб та послуг. Додатковими викликами стали недостатня прозорість фінансових операцій, потреба адаптації облікових і звітних систем до воєнних умов та обмежений доступ громадськості до фінансової інформації [2].

В поточних умовах в Україні виникла проблема недосконалості та суперечливості законодавства, яке регулює організацію фінансового контролю. Хоча країна має низку законів і підзаконних актів (Конституцію, укази Президента та постанови Кабінету Міністрів, міжнародні договори, які набули обов'язкової сили під час воєнного стану), сьогодні відсутній базовий закон, що чітко визначав би механізм взаємодії державних органів у сфері фінансового

контролю, його функціональне призначення та принципи дії. На цей момент фінансовий контроль здійснює відповідні органи, які діють на підставі Законів України «Про державну службу» [12] та «Про центральні органи виконавчої влади» [13]. Також існує потреба у чіткому розподілі повноважень контролюючих органів під час війни. Для ефективного здійснення господарської діяльності в цей період необхідна не лише сильна законодавча база, але й зрозумілий механізм взаємодії та координації дій органів контролю.

Під час воєнного стану в Україні задіяні численні органи для здійснення фінансового контролю, кожен з яких має свою компетенцію. Зазначені органи класифіковано за різними ознаками. На загальнодержавному рівні функціонують Верховна Рада України, Президент України та Кабінет Міністрів України, а також органи місцевого самоврядування. За інституційною приналежністю виділено податкові органи, контрольно-ревізійні служби, органи державного казначейства та фінансово-кредитні установи. За компетенцією органи поділено на загальної компетенції, для яких фінансовий контроль не є основною діяльністю, та спеціальної компетенції, спеціально створені для роботи у сфері фінансового контролю.

Відсутність чіткого розподілу повноважень та узгодженого механізму взаємодії між різними органами під час воєнного стану теж створили труднощі у сфері зростання ефективності реалізації фінансового контролю, а розв'язання цієї проблеми вимагає удосконалення законодавчої бази та розроблення дієвих процедур координації діяльності між органами контролю.

В умовах повномасштабної війни в Україні спостерігається різке збільшення державних витрат, зокрема на фінансування обороноздатності країни, закупівлю військової техніки та забезпечення військовослужбовців, що створило додаткові виклики для системи фінансового контролю, яка повинна забезпечити ефективне і раціональне використання бюджетних коштів. У таких умовах уряд змушений швидко приймати рішення, що стосуються фінансування військових потреб і гуманітарних заходів, які, своєю чергою, вимагають від фінансових контролюючих органів гнучкості і оперативності.

Важливою складовою було також створення специфічних звітних фінансових документів, які допомагають відстежувати витрати на військові цілі та надання гуманітарної допомоги. Міжнародні організації і спостерігачі в цей період відіграють значну роль у забезпеченні прозорості фінансових операцій в Україні [2].

Війна також стимулює впровадження нових технологічних рішень і підходів у фінансовому управлінні, таких як цифрові платформи для моніторингу і контролю витрат, що сприяє підвищенню ефективності і прозорості фінансових процесів. Проте ці умови також підкреслюють необхідність розширення гуманітарної допомоги і соціальної підтримки для осіб, постраждалих від конфлікту. У такій ситуації державний фінансовий контроль передбачає аудит здійснення витратам на військові потреби та управління коштами для гуманітарних і соціальних програм.

Сьогодні, у бюджетній сфері стоїть завдання мобілізації додаткових фінансових ресурсів для підтримки оборони і безпеки держави, яке передбачає проведення аналізу можливостей збільшення доходів за рахунок проведених податкових реформ і залучення зовнішнього фінансування. Воєнний стан також вимагає здійснення масштабних фінансових реформ для забезпечення економічної стабільності, що підвищує роль державного фінансового контролю у реалізації цих завдань.

У сучасних умовах Рахункова палата України виконує ключові функції у забезпеченні прозорого і ефективного використання державних коштів. Вона підтримує економічну стабільність та довіру громадян через здійснення зовнішнього фінансового контролю від імені Верховної Ради України. Її діяльність ґрунтується на принципах незалежності, законності, неупередженості та відкритості, які стали основними засадами зовнішнього фінансового контролю в Україні.

Відповідно до Конституції України, Рахункова палата реалізує свої повноваження через зовнішній фінансовий контроль, що охоплює аудит ефективності, фінансові перевірки, аналіз і експертизу фінансових звітів. Згідно

зі Стратегією розвитку на 2019–2024 роки, Рахункова палата сприяє реалізації ефективного державного управління, підтримує стабільний розвиток і покращення умов життя громадян шляхом незалежного аудиту публічних фінансів і державного майна, а також надає рекомендації для обґрунтованих управлінських рішень. Її діяльність включає прогнозування і планування бюджетних доходів і витрат, контроль за їх адмініструванням і аналіз фінансових і бюджетних звітів в рамках фінансових аудитів [14].

Оцінка ефективності роботи Рахункової палати базується на аналізі виконання поставлених завдань за визначений період. Важливим є також довготермінове спостереження за діяльністю органу з метою відстеження змін у динаміці його роботи. Основні показники діяльності Рахункової палати України щодо проведених перевірок упродовж 2018-2022 років наведені в Табл. 3

Таблиця 3. Аналіз показників діяльності Рахункової палати України за 2018 – 2023 рр.

Рік	Обсяг перевірених коштів, млрд. грн	Абсолютний приріст перевірених коштів, млрд. грн	Темп зростання обсягу перевірених коштів, %	К-сть перевірених об'єктів, од	Абсолютний приріст перевірених об'єктів, од.	Темп зростання обсягу перевірених об'єктів, %	Кількість затверджених звітів, шт	Абсолютний приріст	Темп зростання обсягу перевірених звітів, %
2018	304,8	-	-	598	-	-	92	-	-
2019	763,3	458,5	150,5	603	5	0,7	78	- 14	- 15,4
2020	1186	421,8	55,3	284	-319	-52,7	49	- 29	- 37,7
2021	592,5	-592,6	-50,01	491	207	71,9	64	15	31,3
2022	351,4	-241,1	-40,8	356	-135	-27,6	40	- 24	- 38,2
2023	771,1	419,7	119,4	399	43	12,1	59	19	47,5
Сума	3969,1	X	X	2731	X	X	382	X	X

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [7,5]

Проведений аналіз показників діяльності Рахункової палати України за 2018 – 2023 роки показав значні коливання в обсягах перевірених коштів,

кількості перевірених об'єктів та затверджених звітів, що значною мірою обумовлені зовнішніми чинниками, у тому числі війною з Росією, яка триває з 2022 року. У 2018 році Рахункова палата перевірила кошти на суму 304,8 млрд грн, охопивши 598 об'єктів і затвердивши 92 звіти. У 2019 році обсяг перевірених коштів зріс на 150,5% до 763,3 млрд грн, з незначним збільшенням кількості перевірених об'єктів на 5 одиниць (0,7 %), але кількість затверджених звітів зменшилася на 15,4% до 78.

2020 рік відзначився значним зростанням обсягу перевірених коштів до 1186 млрд грн, що на 55,3% більше порівняно з попереднім роком. Однак, кількість перевірених об'єктів суттєво знизилася на 52,7% до 284, а кількість затверджених звітів зменшилася на 37,7% до 49. Така динаміка свідчила про концентрацію на більших за обсягом фінансових перевірок, але з меншим охопленням об'єктів. У 2021 році обсяг перевірених коштів скоротився на 50,01% до 592,5 млрд грн. Водночас кількість перевірених об'єктів збільшилася на 71,9% до 491, а кількість затверджених звітів зросла на 31,3% до 64, що вказувало на адаптацію роботи Рахункової палати до змін у фінансовій сфері.

Війна з Росією, що розпочалася у 2022 році, суттєво вплинула на діяльність Рахункової палати. У 2022 році обсяг перевірених коштів знизився на 40,8% до 351,4 млрд грн. Кількість перевірених об'єктів зменшилася на 27,6% до 356, а кількість затверджених звітів скоротилася на 38,2% до 40. Показане зниження пояснюють військовими діями та відповідними обмеженнями. У 2023 році обсяг перевірених коштів зріс на 119,4% до 771,1 млрд грн, що вказує на поступове відновлення та посилення контролю за фінансовими ресурсами. Кількість перевірених об'єктів збільшилася на 12,1% до 399, а кількість затверджених звітів зросла на 47,5% до 59. Такі коливання в показниках підкреслюють необхідність удосконалення методів та інструментів фінансового контролю для забезпечення стабільності та ефективності в управлінні державними фінансами, особливо в кризових ситуаціях.

Виявлені проблеми у системі державного фінансового контролю та збільшення випадків бюджетних порушень в умовах війни змусили уряд

України шукати ефективні шляхи їх вирішення. Упродовж останніх років влада доклала значних зусиль для удосконалення законодавства та підвищення ефективності контролю за використанням державних коштів. Тож за поточних умов в Україні важливу роль відіграють профільні комітети Верховної Ради України з питань бюджету, фінансів та банківської діяльності. Зокрема, вони ініціювали розгляд проекту Закону №7442 «Про внесення змін до Закону України «Про процедури банкрутства» [11]. Відповідно до запропонованих змін, передбачається спрощення процедури банкрутства в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, що допоможе наростити підвищити її ефективність. Запропоновані зміни спрямовані на усунення відхилень і недоліків у чинному законодавстві.

Врахувавши постійну економічну загрозу через широкомасштабне збройне вторгнення Російської Федерації, урядом нашої країни було запропоновано полегшити доступ збанкрутілих компаній до судових процедур банкрутства, що сприятиме підвищенню ефективності цих процедур під час війни та в повоєнний період. Законопроект також покликаний забезпечити арбітражним судам можливість належним чином і своєчасно виконувати свої повноваження у справах про банкрутство.

За час війни, всім господарським одиницям в Україні було рекомендовано використовувати кошти державного бюджету з максимальною ефективністю. Організаціям та державним органам, які використовують бюджетні кошти, запропоновано переглянути свої програми видатків та кошториси у відповідності до нових умов воєнного часу. Такі пропозиції були подані на розгляд уряду з метою можливого перерозподілу фінансових ресурсів для підвищення їх ефективного використання. Також було прийнято рішення об'єднати ресурси і направити їх на зміцнення оборони країни та фінансування соціальної сфери.

Зокрема, за рахунок скорочення неактуальних видатків (фінансування статутної діяльності політичних партій, забезпечення видачі авіаційної

кореспонденції тощо), стало можливим перенаправити невикористані кошти на більш нагальні програми, що мають критичне значення під час війни.

Прийнята постанова «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану» [4] запровадила додаткові механізми регулювання та контролю державних фінансових операцій. Окрім цього, Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [10] був націлений на забезпечення належного фінансового контролю за використанням державних ресурсів під час воєнного стану.

У 2022 році також був проведений Міжнародний форум «Розвиток державного фінансового контролю в контексті економічної безпеки країни» [6], який розглядав сучасні теоретико-методологічні та практичні питання розвитку державного фінансового контролю та його становлення в Україні. Основним його завданням було забезпечення економічної безпеки України та формування ефективних теоретичних і практичних рекомендацій.

Попри досягнуті позитивні результати, у сфері державного фінансового контролю відбуваються значні трансформації його концепції. Тепер фіскальний контроль все більше набуває рекомендаційного характеру, зосереджуючи свої функції на окремих бюджетних установах, що робить внутрішній контроль основним інструментом у сфері державного управління. З огляду на численні порушення бюджетного законодавства і зростання корупційних ризиків, існує гостра потреба в реформуванні системи фінансового контролю.

Нова модель повинна чітко розділяти державний фінансовий контроль на зовнішній і внутрішній, визначаючи їх цілі, завдання, функції та повноваження. Така умова, дасть змогу уникнути багаторівневої ієрархії та створити ефективну і цілісну систему контролю. Важливо розробити методологічні основи для контрольних функцій, забезпечивши їх відповідність сучасним вимогам.

В умовах війни масштаби порушень бюджетного законодавства, включаючи незаконні витрати і нецільове використання ресурсів, зростають щороку. Тому важливо укріпити інституційні основи для попереднього та

поточного контролю за фінансами і виконанням бюджетів на всіх рівнях. Органи державного фінансового контролю повинні фокусуватися на виявленні порушень і застосуванні відповідних санкцій, проте тривала орієнтація на штрафи і санкції не завжди підвищує ефективність управління фінансовими ресурсами.

Для поліпшення системи фінансового контролю необхідно вжити низку заходів, зокрема: розробити єдину концептуальну основу, стандартизувати форми та методи контролю, а також поліпшити кадровий потенціал через підготовку і перепідготовку фахівців відповідно до сучасних вимог. Важливим моментом буде також удосконалення матеріально-технічної та інформаційно-аналітичної підтримки системи контролю, а також застосування ризико-орієнтованого підходу в умовах вибору об'єктів перевірки.

Ефективність єдиної системи фінансового контролю буде забезпечена лише в умовах, коли на всіх рівнях управління економікою діятимуть спеціалізовані контролюючі органи, які зможуть не тільки кваліфіковано здійснювати контрольні функції, але й забезпечувати координацію з іншими контрольними органами - це вимагає створення гнучкої організаційної структури, здатної до подальшого вдосконалення.

Сучасні реформи у сфері державного фінансового контролю зосереджені на поліпшенні методологічних засад, проведенні державного фінансового аудиту та гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами. Відповідно до зобов'язань України перед ЄС, необхідно створити ефективну систему державного аудиту, яка відповідатиме європейським стандартам і сприятиме розвитку контрольних органів.

Отже, Україні необхідно створити інтегровану систему державного фінансового контролю, яка забезпечить ефективну взаємодію між його зовнішніми і внутрішніми видами і запровадити єдині стандарти проведення, які відповідатимуть вимогам ЄС.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи зазначене вище, важливо підкреслити, що державний

фінансовий контроль повинен базуватися на принципах єдиної системи та мати уніфіковану методологічну та правову базу - це забезпечить реалізацію конституційної норми щодо механізму взаємодії органів законодавчої та виконавчої влади.

З метою забезпечення високого рівня ефективності та результативності державного фінансового контролю, потрібно постійно вдосконалювати професійні навички працівників контролюючих органів. За рахунок проведення регулярного навчання, яке дасть змогу поліпшити навички щодо організації планування, документування та фіксування результатів перевірок, впровадження новітніх досягнень науково-технічного прогресу (зокрема в сфері цифрових технологій). Запровадження єдиної методології контрольної діяльності та міжнародних стандартів державного фінансового контролю дасть змогу створити цілісну інформаційну базу, яка буде містити дані про заплановані і проведені перевірки та виявлені порушення. Вона також сприятиме стандартизації інформаційного забезпечення та підвищить прозорість роботи контролюючих органів, що дозволить налагодити відкритий діалог з громадськістю. Єдина методологія контролю також сприятиме ефективному використанню висновків для проведення аудитів ефективності, відповідності та контролю фінансової звітності, а також допоможе подолати відомчий підхід, зменшити дублювання та паралелізм у контрольних процесах.

Література

1. Головченко Н. Ю. Методичні рекомендації до вивчення теоретичної частини курсу “Державний фінансовий контроль” для студентів спеціальності 071 “Облік і оподаткування” за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти денної та заочної форми навчання. Підручник. Кропивницький: ЦНТУ. 2022. 80 с.

2. Гузар Б. С., Закамарко В. В. Організація державного фінансового контролю і ефективність його здійснення в Україні в умовах воєнного стану. Proceedings of v international scientific and practical conference. Liverpool, United Kingdom. 2023. С. 797 – 804.

3. Гуренко Т. О. Сучасний стан та напрями удосконалення організації державного фінансового контролю. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-23> (дата звернення: 30.06.2024).

4. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України №561 від 07.05.2022. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP220561> (дата звернення: 30.06.2024).

5. Звіт Рахункової палати за 2021 р. 2022. URL: https://rp.gov.ua/uploadfiles/Activity/Reports/2021/ZVIT_RP_2021.pdf (дата звернення: 01.07.2024)

6. Звіт Рахункової палати за 2023 рік. URL: <https://rp.gov.ua/Activity/Reports/?id=1898> (дата звернення: 05.07.2024).

7. Лучко М. Р. Фінансовий моніторинг у контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. Галицький економічний вісник. 2022. Т. 77. Вип. 4. С. 45 – 52.

8. Міщенко Д. А. Державний фінансовий контроль як умова ефективного функціонування податкової системи. Публічне управління та митне адміністрування. 2023. №3(38). С. 49 – 54.

9. Погріщук Г., Головай Н. Сучасні проблеми та перспективи розвитку державного фінансового контролю в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2077> (дата звернення: 02.07.2024).

10. Про введення воєнного стану в Україні: указ Президента України № 2102-IX від 24.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 03.07.2024).

11. Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану: проект Закону України №7442 від 07.06.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39710> (дата звернення: 28.06.2024).

12. Про державну службу: Закон України №889-VIII від 10.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 01.07.2024).

13. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України №3166-VI від 17.03.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 01.07.2024).

14. Стратегія розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки. URL: https://rp.gov.ua/Strategy/Strategy_2019-2024/?id=796 (дата звернення: 03.07.2024).

References

1. Golovchenko, N. Yu. (2022), *Metodychni rekomendatsiyi do vyvchennya teoretychnoyi chastyny kursu “Derzhavnyy finansovyy kontrol” dlya studentiv spetsial’nosti 071 “Oblik i opodatkovannya” za pershym (bakalavrs’kym) rivnem vyshchoyi osvity dennoyi ta zaочноyi formy navchannya* [Educational and methodological recommendations for studying the theoretical part of the course “State financial control” for students of the specialty 071 “Accounting and taxation” at the first (bachelor's) level of full-time and part-time higher education], National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine.

2. Huzar, B. S. and Zakamarko, V. V. (2023), “The organization of state financial control and the effectiveness of its implementation in Ukraine under martial law”, *Proceedings of V international scientific and practical conference*. Liverpool, United Kingdom, pp. 797-804.

3. Gurenko, T. O. (2023), “The current state and directions of improvement of the organization of state financial control”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, Vol. 55, available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-23> (accessed: 30 june 2024).

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “Some issues of state financial control under martial law”, available at: <https://ips.ligazakon.net/document/KP220561> (accessed: 30 june 2024).

5. The Accounting Chamber of Ukraine (2022), “Report of the Accounting Chamber for 2021 – 2022”, available at: https://rp.gov.ua/uploadfiles/Activity/Reports/2021/ZVIT_RP_2021.pdf (accessed: 01 july 2024).

6. The Accounting Chamber of Ukraine (2023), “Report of the Accounting Chamber for 2023”, available at: <https://rp.gov.ua/Activity/Reports/?id=1898> (accessed: 05 July 2024).

7. Luchko, M. R. (2022), “Financial monitoring in the context of accounting and auditing practice in Ukraine”, *Halyts'kyi ekonomichnyi visnyk*, Vol. 4, pp. 45-52.

8. Mishchenko, D. A. (2023), "State financial control as a condition for effective functioning of the tax system", *Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya*, Vol. 3(38). pp. 49-54.

9. Pohrishchuk, H. and Holovai, N. (2022), “Modern problems and prospects for the development of state financial control in Ukraine”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, Vol. 46, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2077> (accessed: 03 July 2024).

10. President of Ukraine (2022), “On the introduction of martial law in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (accessed: 03 July 2024).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine “On making changes to the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures regarding the application of bankruptcy procedures during martial law”, available at: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39710> (accessed: 28 June 2024).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine “About central bodies of executive power”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (accessed: 01 July 2024).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “About civil service”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (accessed: 01 July 2024).

14. The Accounting Chamber of Ukraine (2019), “Development strategy of the Accounting Chamber for 2019–2024”, available at: https://rp.gov.ua/Strategy/Strategy_2019-2024/?id=796 (accessed: 03 June 2024).

Стаття надійшла до редакції 29.08.2024 р.